

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztoztokén.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Szokni vagy szökni.

A kit a jó Isten bal kezével sujtani akar, a kinek az életét — talán valamely elkövetett régi bűnéért — meg akarja keseríteni, azt jobban és erősebben meg nem verheti, minthogy szomorú kenyerét keresni ide-dobja ebbe a vármegyébe, ebbe a városba, a hol társadalmi tekintetben ma is még egy egész — vagy talán több századdal — hátramaradtak az emberek.

És az ilyen szerencsétlen állapotnak csak két út között marad választása: vagy *megszökik*, vagy *megszokik*.

E keserű igazság kijelentése tudom szélesebb körökben megbotránkozással, helytelenítéssel fog találkozni, sőt lesznek olyanok is, kik azt körülántikálva majd megtámadni és megdönteni igyekeznek. — De én ezt az igazságot nem a levegőből, nem is annyira a saját egyéni tapasztalataimból, de a közvélemény általános megnyilatkozásából vontam le. Az ide vetődött idegenek vagy ha jobban tetszik «jöttmentek», a kiknek nagy részével minden társadalmi állásban már volt szerencsém személyesen érintkezhetni, sőt a «bennszülöttek» mindazon rétegei is, a kik annyira érzik a társadalmi élet melegének, összetartozandóságának, életi elemének hiányát, mindannyian osztoznak velem ez igazság elismerésében.

Mert hozhat ide az ember egy egész életen át szerzett gazdag tapasztalatot, hozhat ide idealizmust, lelkesedést, munkakerőt, tiszta emberszeretetet, az itt mind nem számít, ha nem képes magát az évlizedeken át behomosodott előítéletekbe, — társadalmi ferdeségekbe beleélni, ha nem képes egyéniségét a mások egyéniségének mindenben alárendelni; ha nem ismeri el a helyi nagyságok vindikált nagy érdemeit, vagy ha csak egyszer bátorkodik is alázatos véleményét fennhangon nyilatkoztatni.

Két út marad csak előtte nyitva; vagy leörli életét, melyet hivatásánál fogva a mindennapi kenyérért kénytelen itt végig küzdeni, a saját ideáljain, eszméin rágódva az izokt szürke egyhangúságban, kerülve az embereket, az ugynevezett társadalmat; vagy igyekszik a béklyóktól megszabadulva

levegőt kapni és a kínálkozó legelső alkalommal kereket oldani, más szóval: *szokni* vagy *szökni*.

Ennek a társadalomnak végzetes betegsége az, hogy mindenki felismeri a kór tüneteit, mindenki érzi a tátongó sebsajgását, de senkinek sincs meg a kellő bátorsága, az önmegtartózkodása, a humanizmusnak, a századot mozgó szocializmusnak az a heroikus önfeláldozása, hogy az előítéletekkel szemben az első kezdeményező lépést meg merné tenni. Ebben a beteg társadalomban szinte páratlanul áll a kasztok szigorú elkülönítése; sőt bátran kimerjük jelenteni, hogy itt nemcsak kasztok állanak egymással szemben, hanem egyenlő tudásu, egyenlő intelligenciájú, egyenlő anyagi javakkal bíró elemek is örökös harcot folytatnak egymás ellen az elsőségért, a hatalomért, az erkölcsi és anyagi fölényért.

Mióta itt a városban szerény helyemet elfoglaltam, mindig és mindenben arra törekedtem, vért izzadva azon munkálkodtam, hogy ezt a széthuzódó, szertefoszló társadalmat egymáshoz közelebb vezessem; itt töltött időmnek javarészt ennek szenteltem; a meggyőző érvektől a maró gunyig minden rendelkezésemre álló tiszteletes fegyvert felhasználtam, hogy leromboljam azt a sziklakemény falat, mely itt a társadalmi osztályokat, az embert az embertől elválasztja. És mi volt az eredmény? Csak egyszer meriem mások véleményével szemben ellentétes álláspontot elfoglalni, csak egyszer bátorkodtam saját igazamat védeni, csak egyszer tettem kísérletet a közvélemény igazát képviselni és már rám zúdult a meggyanúsítások szennyes árja: hogy szervilizmusból, kétkulacsosságból és isten tudja még milyen piszkos indokból nem osztozom mások véleményében; sőt megtetőzték azzal az elviselhellen, könnyelmű váddal is, hogy: „barátokat ellenségekké teszünk, osztálygyűlöletet szitunk és álürügyekkel az adott szó szentsége ellen izgatunk!”

Hát itt bátran támaszkodhatunk az egész közvéleményre, mely leginkább van hivatva az igazságos ellenőrzés jogát gyakorolni, hol és mikor találtak írásainkban olyan vonatkozásokat, olyan jelenségeket, melyek

e meggyanúsításoknak, e vádakkal méltányos alapját képezhették volna? bátran hivatkozhatunk lapunk minden egyes számára, a társadalmi cikkek egész sorozatára, melyek mind csak azt a bizonyosságot, azt az igazságot pecsételnék meg, hogy bár kérelhetetlenül rámulattunk a társadalom hibáira, ferdeségeire, kinövéseire és betegségére, de mindig azon nemes intenciótól, azon tiszteletes szándéktól vezérelve, hogy áthidalhassuk az egyes osztályok között — nem mondjuk mesterségesen előidézett — de mégis meglevő hasadékokat.

Lelkiismeretünk megnyugtására minden kísérletet meg is tettünk; szomorúan szégyenkezve kell bevallanunk, hogy mindeddig meddő munkát végeztünk; talán kicsinyeknek találtak arra, hogy a tőlünk eredt legszebb eszméket is a kivitelre érdemesnek találják? Akármint van, akármint volt az oka, de arcunkat megfekszi a szégyenpirja, lelkünkben kitör az elfojtott keserűség, elfásultság, csüggedés vesz rajtunk erőt, ha azt látjuk, hogy a legszentebb, a legnemesebb intenciókat is félreértik, vagy nem akarják megérteni...

Ámde nemcsak állítani, bizonyítani is kell.

Hát bizonyítok is! És pedig — a mint az emlékezetem enged — chronologikussorrendben.

Felveteltük az ipartestület megalakításának eszméjét; az illetékes körök és lényezők üdvözltek a multból feltámasztott mozgalmat, de akad-e csak egy ember is, a ki megmozdult volna a megvalósításában? Nem!

Napirendre hoztuk „a városi zenede” felállításának szükségesét, egyedül dr Damokos Andor és dr Paál Árpád érdeklődtek némileg utánna, hosszabb idő multán a «Székely Társaság» is magáévá tette, azután ez is megtért pihenni a többi halottak közé.

Nyílt levelet intéztünk Ugron Ákos főispánhoz, hogy egyénisége súlyával és méltóságával folyjon be a társadalom átalakítására; az első lépést 1907 pünkösöd előtt a tervezett gyermeknappal akarta erre megtenni, ez is kudarcot vallott; a társadalom maga szegült ellene és pedig legelső sorban a társadalom mozgatói az uri hőgyek, a kik még a dühöngő tifusz ürügye

alatt is igyekeztek magukról elhárítani azokat a feltételeket, hogy családjaik tagjait nem akarták a közönséges polgári elemmel — a legemberibb jótékony cél érdekében sem — összevegyíteni. Hát szabad kérdenem megszűnt azóta a tifusz? hisz most ugyanannyi beteg van, mint akkor volt, de azért most lehet és szabad exclusiv zsurokat, bálakat és filléreket rendezni.

Rendeztünk jótékony célú előadásokat; az egyikről az intelligencia, a másikról a polgárság tartotta magát távol.

Hosszu, nagyon hosszú időn át sürgettük a függetlenségi 48-as párt szervezését; végre elértük célunkat, zsufolt terem előtt folyt le az alakulás, a lelkesedés is kielégítette várakozásunkat, de ezzel az akták e felett is lezáródlak; azóta még a nagy nemzeti ünnep 60-ik évfordulóján sem adott jelt magáról, a mikor az egész ország példája szerint kötelessége lett volna testületileg megjelenni; de meghalt, mert nem szolgálhatta azt a célt, melynek születését köszönhetette.

A «Székely Társaság» is megalakult nagy buzgalkodásunk után, nagy lelkesedéssel, és most már vajudik épen azért, mert a kik a társadalom és a város vezetőinek dicső szerepét maguknak pretendálják, mert a társadalom előkelőségei nem részesítik támogatásukban dacára annak, hogy sikerült az élére két olyan agilis és lelkes vezetőt állítanunk, a kiknek önzetlen munkálkodása, nemes törekvése gáncsot meg nem tűrhet. Mikor az utolsó ülésen szégyenkezve mintegy huszonötven megjelentünk, hiába kerestük sorainkban a megye képviselőit, a városi tanács tagjait, a vezető férfiakat, pedig tudtunkkal ezek mind külön meghívóban figyelemztettek az ülés tárgyainak nagyfontosságára. Mert a «Székely Szövetség» nagygyűlésének és az erdélyi és székely hírlapírók congresszusának kérdése, nem lekicsinylendő hatással lehetnének úgy kifelé, mint befelé, városunkra és megyénkire. Erkölcileg beláthatatlan volna az eredmény, mely maga után vonná feltétlenül az anyagit: a közgazdaságit, kereskedelmi és ipari hasznát is.

És végül március 15 ének a szentséges megünneplését ismét a «Székely Dalárdának» kellett

megmentenie, annak a dalárdának, melynek elhanyagolása élesen kiáltó vád arra a társadalomra nézve, mely kulturális és művészi vágyainak kielégítését a zsurokon, filléreken és a hiúságnak áldozott estvéken teljesen kimeríti.

És mindezt miért tettük? Azért, hogy megkeressük és megtaláljuk azt az utat, mely a társadalom összeforrasztásához legközelebb juttathatna.

Mind hiába! a hol már a polgárság lelkülete is annyira meg van mételvezve, hogy egymás között társadalmilag megkülönböztetéseket tesznek, ott valóban csodának kellene történni, isteni hivatással kellene bírnia annak, a ki ezt a csodát meg tudja cselekedni.

Hát kérem szépen ezek nem igazságok? Ez nem hü és találó képe a mi nagyon szegény és beteg társadalmunknak?

Van e egyetlen egy intézményünk, egyetlen társadalmi egyetünk, egyetlen közös érdekünk a hová a társadalom minden rétegét összpontosítva, egy véleményen, egy nézeten találhatnánk? Tehát nem egyesek, hanem az egyes társadalmi osztályok szitják egymás között az egyenlenséget, állítják fel az egymást elválasztó falakat. Pedig épen itt nálunk, a mi városunkban kellene lenni természetszerűleg, a legszebb egyetértésnek és összhangnak.

Mert az itt született vagy idevetődött emberek a silány vasúti összeköttetés által nemcsak az ország góczpontjaitól, de a közelben levő székely testvér- városoktól is annyira izolálva vannak, hogy szinte egymásra vannak utalva társadalmi és gazdasági téren; mert ha az egyes osztályok nemcsak egymás között, de lefelé is egy kissé demokratikusabb hajlamuk lennének, ha a társadalmat irányító hölgyek is engednének valamelyest, indokolhatlan nagyzásukból és gögjükből és igyekeznének jó példájuk által a kevésbé előkelőket is meggyőzni, hogy nincsenek *osztályok* csak *emberek*, csak akkor fejlődhetnék ki itt egy egységes, egészséges társadalom.

Azt mondta legközelebb Andrassy Gyula a nagy miniszter, hogy: „meg kell teremteni az egységes magyar nemzeti társadalmat. A feladat nagyobb része a városokra hárul, nekik kell üzni olyan magyar közgazdasági politikát *nemzetiségekre, felekezeteire és osztályokra* való széttárolás nélkül, hogy az egységes magyar nemzeti társadalomban senki se nőzze kinek *mi a felekezete, anyanyelve, foglalkozása*, hanem csak azt, hogy hü fia-e a magyar hazának?” De azt hiszem ez nálunk örökre a jövő zenéje lesz.

És a míg az lesz, mindég megmarad a jelszó: szokni vagy szokni! Hát én nem szokom, de nem is szokom meg; folytatom a munkát bizalommal, rendületlenül és nem szerzem meg senkinek se azt az örömet,

hogy nekem „szerecsés utat” kívánhasson... Pedig tudom sokan lelkük mélyéből kívánnak.

Vigaszt, erőt ad az a tudat, hogy még *többen* szívesen marasztalnak és azoknak a szeretete és a közvélemény elismerő bizalma minden egyébért dusan kárpótól fáradságos, nehéz munkámban...

Deréki Antal.

Székely gazdasági kérdések.

Dr Nagy György beszámolójának befejezése.

Egy másik fontos székely gazdasági kérdés: a közbirtokossági erdőknek az állami kezelés alól való kivétele. A báró Orbán Ottó és Betegh Pál lelkes önzetlen kezdeményezésére ebben a kérdésben Budapestre ment nagy székely küldöttséget székely testvéreim megtisztelő bizalmából én vezettem Darányi Ignác földművelésügyi miniszter elé s én tolmácsoltam a küldöttség jogos igazságos kérését. A miniszter válaszában megígérte volt, hogy Mezőssy Béla államtitkár sereleink megvizsgálására a Székelyföldre leküldi. A nyári szünet alatt az államtitkár lekötötte az Ausztriával való gazdasági kiegyezésnél való részvétel s így nem jöhetvén le, november 30-án interpellációban szölitottam fel a miniszter, hogy az erdőtörvény revíziója tárgyában törvényjavaslatot nyújtson be. A miniszter mind ezideig nem válaszolt ugyan interpellációmra de magánúton megígérte nekem, hogy az államtitkár legrövidebb időn belül leküldi. A közbirtokossági erdőknek az állami kezelés alól való kivételét jogosan követeli a székelység. Ebben a kérdésben nem engedünk, nem alkuszunk. Jogainkat követeljük. Az 1898: XIX. t. c. az állammal kötött magánjogi szerződésünk durva megsértésével a közbirtokosságokra rákényszerítette az állami kezelést, melynek költséges, zaklató voltát meg-sínylik a birtokosok, de melynek áldását nem érzik, melynek hasznát nem látják. Mi csak a magunkét követeljük. Ha igazán szíven viseli a kormány a székelység érdekét, úgy nem szabad mereven elzárkózók jogos kérésünk teljesítése elől. Én különben nem nyugszom. Ujra akciót indítok, hiszem, hogy ebben segíteni fog az egész székelység, oldalam mellé állanak hívó szavamra székelyföldi képviselőtársaim s vállvetett erővel győzelemre visszük e fontos kérdést, visszajuttatjuk a közbirtokosságnak a töle erőszakkal elvett erdőt. Van elég eszünk nekünk székelyeknek, megtudjuk mi őrizni a magunk vagyonát, nem szorultunk állami tutorságra. Régen elnyűtte már az ezer esztendőnél ősbibb székely faja gyermekkor cipőjét, nagykoruak vagyunk s kívánjuk, követeljük, hogy az állam ne fosszon meg a nagykorúság önrendelkezési jogától.

Van egy másik fontos gazdasági érdeke is a székelyföldnek, a kepe állami megváltása. A megváltás érdekében 1907 évi december 18 ikán Gr. Apponyi Alberthez, a vallás és közoktatásügyi miniszterhez interpellációt intéztem s a miniszter válaszában megnyugtatót, hogy esetleg még az 1908-ik éven belül külön törvényhozási intézkedéssel segít, de mindenesetre legkésőbb az 1909 évi költségvetésben benne lesz a kepe-

megváltás kérdésének megoldása. A miniszteriumban bizottság foglalkozik a kérdéssel s nekem éber gondom lesz arra, hogy az el ne aludjék és a miniszter által jelzett időre feltétlenül megszabadíttassék a székelység az igazságtalan robottól.

A székelyföldi hírlapokban mozgalmat indítottam, hogy a székelyföldi országgyűlési képviselők gazdasági kérdések sikeres megoldhatásáért egyesüljenek, tömörüljenek, hogy az egyesülésnek fokozottabb erejével minél hasznosabb szolgálatot tehesünk a mi fajunknak, a mi véreinknek, a mi testvéreinknek. Hiszem, hogy tervemet örömmel fogják fogadni képviselő társaim, mert hisz a népképviselőnek legszebb hivatása a nép érdekeinek megvédése, a nép jobb jövőjének megteremtése. Ha a parlamentben, az ankéten, szervezett erővel tudunk fellépni, úgy a székelyföldet érintő gazdasági kérdésekben biztos a győzelmünk.

Beszámolásom első felében megemlítem még azt, hogy a képviselőház éppen az én indítványomra tűzte ki tárgyalásra a második osztályu kereseti adó eltörléséről szóló törvényjavaslatot s a kegyetlen, igazságtalan, embertelen fejadónak eltörlésével legalább részben, habár igen csekély részben is könnyítve lesz a szegény emberek megélhetésén.

Székely Testvéreim! Nem dicsekedhetem valami nagy eredménnyel. Egyet nyugodt lelkiismerettel felemltet fejfel elmondhatok, hogy minden erőmmel, minden tehetséggel minden tudásommal székely fajomnak szolgálatában állottam. Ha csekély tehetséggel is, de nagy buzgósággal igyekező jóindulattal küzdöttem, harcoltam a székelység gazdasági érdekeinek diadalra juttatásáért. Nagy gyönyörűséggel foglalkoztam a székelyföld gazdasági kérdéseivel s ünnepnap volt az a nap az én lelkemnek, mikor munkásságomnak valami eredményét láthattam.

Nagy vonásokban ezekben ismerttettem beszámolóm első felében a székely érdeki, székely vonatkozású gazdasági dolgokban egy év alatt kifejtett törvényhozói működésemet.

A választói jogról.

Irta: Bálint Endre.

Miuduntalan olvassuk — különösen a szociáldemokrata-párt lapjaiban, — hogy az általános választói jog lehet csak egyetlen orvos-szere a beteg magyar társadalomnak és hogy ha a nemzeti kormány meg nem csinálja az általános választói jogot, felfordul ez az ország, a minn kasság a politikai tömegstrájk kététes fegyveréhez nyul... stb.

Mindezekre csak annyit jegyzünk meg, hogy az általános választói jognak ily csodás következményeket nem lehet tulajdonítani, mert az nem *csodá*, hanem csupán *szükség* és hogy akármennyire fenyegetőznek is, általános választói jog nem lesz, vagy legalább is nem olyan értelemben és formában, ahogy az nekik tetszenék.

Mert ezzel az „általános” szóval igen furesán állunk.

Ha valaki ezt a szót abszolút, teljes értelmében veszi, akkor az általános választói jog egyenesen *kép-telenség*, mert még elképzelni sem lehet olyan széles alapokra fektetett

választói rendszert, amely mellett bizonyos életkor, erkölcsi előélet, nemi különbségek az állampolgárok-nak — egy nem is jelentéktelen csoportját, ezen politikai jogokból ki ne zárják.

Az általános választói jogot tehát más értelemben kell venni és azt kell érteni alatta, hogy az állam e fontos közjogot megadja mindenkinek, csupán a legalkalmatlanabbakat zárja ki belőle, illetve csupán azokat, akiket a közérdek és a közjó sérelme nélkül e joggal felruházni nem lehet.

Az általános választói jog keresztülvitele csak olyan államban kívánatos és csak olyan államban érezteteti a maga felüdítő és fejlesztő hatását, ahol ezt a reformot évtizedekig tartó, céltudatos *kulturpolitika* előzi meg és ahol *igazi alkotmányosság* van...

Nálunk az általános választói jogot erős kulturpolitika csak követelhetné, az alkotmányosságról pedig ne is beszéljünk, mert az: van is — nincs is...

Az általános választói jog eszméjét nálunk nem az életviszonyok kényszerítő ereje, hanem *politikai taktika* vetette fel s azért — *szükségként* — nem is mutatkozhatik.

Az bizonyos, hogy a választójogról szóló mostani törvényünk igen szűk keretű, mert az állampolgárok aránylag csekély részének enged csak aktív befolyást a törvényhozó hatalomra s bizonyos az is, hogy ez a törvény, melynek alapjai egészen 1848 ba nyulnak vissza, egész más életviszonyok és szociális körülmények között készült, mint amilyenek közt ma élünk s így a legnagyobb mértékben *avultnak* tekinthető; de mindebből az következik, hogy választói törvényünk radikális reformja, a választói jognak szélesebb alapokra fektetése és nem az általános választói jog képez — az életviszonyok kényszerítő ereje által felvetett — oly *szükséget*, amely elől a törvényhozó ki nem térhet, *de a mely-nél tovább nem is mehet...*

Ezzel tehát jó előre legyen tisztában mindenki.

Ha a külföldi művelt és szabad- elvű s amellet homogén, tehát nemzetiségileg szét nem tagolt, vagy legalább is e tekintetben hazánknál sokkal szerencsésebb helyzetben levő államok a választói jog kiterjedésénél a legnagyobb óvatossággal jártak el s a fokozatos kiterjesztés elve dominált mindenütt, akkor igazán nem értjük, hogyan lehet ebben a kulturális színvonal és gazdasági erő dolgában is elég gyengén álló, szeparatiztikus törekvésekkel telített, nemzetiségektől tarkázott országban azt követelni, hogy az állam minden előkészület, előfeltétel nélkül egyszerre a szó igazi értelmében vett általános választói jogot csináljon s még az állami nemzeti egysége által megkövetelt korlátokat se vigye abba bele?!

Nekünk most nem általános választói jog kell elsősorban, hanem *kultura és igazi alkotmányosság* s meg kell elégednünk egy — a néprétegekre — a jelenlegi körülményekhez mérten elég szélesen kiterjesztett választói joggal!

Az új parlament teremtsen aztán erős nemzeti kulturát és alkotmányosságot az országban s akkor jöhet

az általános választói jog. Minél gyorsabban jön annál jobb.

Az új parlamentre vár tehát az a feladat, hogy az általános választói jog talaját előkészítse s hogy különösen igazi alkotmányosságot teremtsen.

Mert ha mindjárt működése kezdetén a törvényhozó hatalom megszólásának szerencsétlen állapotát meg nem változtatja, bizony az ő működése is megakad... Hisz oly kérdések megoldása lesz a közel jövőben esedékes, amelyek mindenkor a leghevesebb harcot provokálták uralkodó és nemzet között.

Legelső feladatának kell tekintse az új parlament, hogy a magyar közjog egyik legnagyobb abszurdumát, a korlátlan királyi vétó jogot kitörölje a Corpus jurisből s kimondja, hogy a szentesítés nemcsak joga, hanem bizonyos esetben kötelessége is a királynak...

Ha ezt megteszi, akkor ő is eredményesen működhet és mi is tettünk a választói jog jelenlegi reformjával egy jó lépést az általános választói jog, a nagy cél felé...

KÜLÖNFÉLÉK.

ISMERED-E?

Ismered-e azt a völgyet,
Hol magányos cserfa áll,
S egy kis hegyi esőrgő patak
Szalad tova lábánál?

Ismered jól, — lám azt mondd,
Fáj is szived utána;
Visszajönnél azt is tudom
Bűniedet megbánva.

Hej de, hej de más a végzet
Kihalt a völgy s cserefa,
S nem is lehet mondani már
Több esküvést alatta...

Sándor Áron.

Az alispánválasztás.

Ez az áldatlan ügy, mely meggyénk nyugalmát és békéjét egyszerre mindenestől — és pedig minden alapos ok nélkül — felzavarta, mind szélesebb mederbe terelődik és a kibontakozás lehetőségét ma még sejteni sem lehet. Minden nap újabb és újabb meglepetéseket szerez az izgatott és ideges közvéleménynek. A legújabb fordulat az, hogy pénteken délelőtt egy dr. Kovácsy Albert, Soó Gáspár, Tamás Albert és dr. Solymossy Lajos urakból álló küldöttség tisztelgett Ugron Ákos főispánnál, mely bejelentette, hogy dr. Valentsik Ferencet jelölik az alispáni állásra, mely jelöléshez a főispán támogatását kérték. A főispán kijelentette, hogy mint eddig, ugyezentul is a pártok felett kíván állani, azonban Daniel Lajos elnöklete alatt értekezletet fog összehívni ez ügyben, mely hivatva lesz feletten határozni.

György Henrik belügyminiszteri számtanácsos, ki a volt alispán hivatalának megvizsgálása miatt már kedden városunkba érkezett, még most is itt időzik és úgy látszik nagyon bonyolultak lehetnek az ügyek, mert a vizsgálatot a főispán elnöklete alatt nap-nap mellett szorgosan folytatják.

A mai napig a következők pályáztak az alispáni, illetve főjegyzői állásra: Gotthárd János

polgármester, Gálffy Kálmán főszolgabíró, dr. Pálffy Ferenc Dicsőszentmártonból, dr. Demeter Lőrinc főszolgabíró, dr. Gyarmany Dezső képviselő, báró Orbán János alispán, főjegyző, esetleg I. aljegyző, dr. Pálffy Jenő alispán, főjegyző, esetleg I—II. aljegyző, dr. Sebessy János alispán, dr. Valentsik Ferenc alispán, dr. Keith Ferenc, Szabó Gábor és mint utólag értesültünk Vajna Miklós volt alispán Sepsiszentgyörgyről.

Elég diszes névsor, mely valószínűleg még szaporodik, hisz tudtunkkal dr. Paál Árpád is pályázik.

— **Rp. Keserű labdacok** a Bömbölde részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Rügyfakadás... tavaszodik
Nekünk mégis alkonyodik,
Nem úgy van már, mint volt régen,
Más csillag ragyog az égen.

A Kőnczöl szekere rúdja
Mintha másfelé fordulna,
Isten tudja, hogy mi lelte,
Tán az utját tévesztette...

Elbusulunk, elbánnodunk,
Azt se tudjuk, mi a bajunk;
De váu egy, mi vigasztal is
Lesz ez tán még másképpen is.

A korcsmáros, a ki hallja,
Fejét azért nem löggatja;
Talpra magyar! ne hagyd magad
Feszítsd míg a hur megszakad!
S a haszon így neki marad...

Dr. Veritás.

— **Szent Antal estély.** A gymölcsoltó nagybölgasszony napján megtartott Szent Antal estélyen nagyszámú intelligens közönség vett részt mely a gazdag tartalmu műsort élvezettel halgatta végig. Szabó Antal vallásos éneke után Szemlér Ferenc tanár saját költeményét szavalta el melyért mint szerző és előadó egyforma elismerést aratott. Balázs Juliska Kónya Jancsi zenekarkíséretével hatásosan adott elő egy melodramát. Orbán János keresztszuri plebános a töle megszokott vonzó modorban, nagy intelligenciával tartott szabad előadása nagy tetszésben részesült. Deésy Lajos, Szabó Ernő, Barcsai Béla és Hargita Károly művészi összhanggal, teljes megértéssel játszottak egy hegedűnégyest. Flórián Margit erőteljes szavazata fejezte be méltóan a sikerült estét.

— **Elszámolás.** A helybeli unitárius egyházközség által folyó hó 24-én rendezett jótékonycélu hangverseny minden tekintetben igen szép sikerrel végződött. Összes bevétel volt 781 K, 10 f. Kiadás 264 K, 30 f. Tiszta jövedelem 516 K, 80 f, mely összeg a templom építési költségeire fordították. A hangverseny jövedelmét a következő feláldozások gyarapították: Fábán Józsefné, Barabás András. Id. Daniel Gábor, Dr. Ferenczi Géza, Kisgyörgy Sándor, Klein Géza, Dr. Révffy Zoltán, Sükösd Miklós 10—10 K, Dr. Bodolla Gábor, 6 K, Molnár Károly, Persian János, Dr. Jankovics Pál, Péter Sándor 5—5 K, Stratzinger Emil, Nagy Elemér, Gönci Lajos, Dr. Egyed Balázs, Dr. Valentsik Ferenc, Deák Lajos, Ferenczi István 4—4 K, Győrfi Titusz, Solymossy Endre, Csongvai Géza, Barcsai Károly, Sebessy János, Pálffy Jenő 3—3 K, Jánosi Péter, Idősb Szakács Károlyné, Pap Gergely, Sterba Ödön Geréb Zsigmond, Betegh Pál, 2—2 K, Jakabffy Lajos, Jakabffy Lajosné, Fábán Ferenc, Soós József 1—1 K, Barabás Áronné 40 f. Ugyanazon alkalommal László Domokos ajándékozott 5 koronát. Együtt 173 K, 40 fillér. Ugy a nagy-lelkű adakozóknak mint az estélyen közreműködő szereplőknek a szent cél érdekében tanusított buzgalmaért ez uton is hálás köszönetet mond a rendezőség.

Előfizetési felhívás.

Április hó elsejével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Az a sok írás és szóbeli elismerés, mellyel lapunk irányja a közönség legszélesebb rétegeitől részesült bizonyítja leginkább, hogy megtaláltuk az utat a közönség lelkéhez, hogy hivatásunknak lelkiismeretesen és hiven megfeleltünk, de felment bennünket egyszersmind az alól, hogy hangzatos frázisokkal kelljen lapunkat a megye közönségének külön pártfogásába is ajánlanunk.

Kitűzött, egyenes utunkon, az igazság és tárgyilagosság ösvényén ezen-tul is megmaradunk, a székelység minden ügyét ezen-tul is meleg szeretettel felkaroljuk és hisszük, hogy ezzel magunkat a közönség szíves támogatására a jövőben is érdemessé tesszük. Előfizetési áraink lapunk homlokzatán olvashatók.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Zayzon Kálmán, helybeli kir. törvényszéki joggyakornokot, a gyergyószentmiklósi kir. járásbíróshoz jegyzővé helyezte át.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Nagy Katalin okleveles tanítónőt az alsósófalvi állami elemi népiskolához, rendes tanítónővé nevezte ki.

— **Hivatalvizsgálat.** György Henrik, belügyminiszteri számtanácsos. Dr. Damokos Andor volt alispán ügyeinek megvizsgálása végett néhány napi tartózkodásra városunkba érkezett.

— **A Tisztviselői kör,** ma vasárnap délután 4 órakor a saját helyiségében választmányi ülést tart, melyre a tagok ezennel is meghívattak.

— **Meghívó.** A helybeli fogyasztási és értékesítő szövetkezet, tekintettel arra, hogy f. hó 25-én a tagok kellő számban nem jelentek meg, közgyűlést f. é. április 12-én d. e. 10 órakor tartja meg a vármegyeház kistermében, melyre a tagok azal hivatnak meg, hogy az alapszabályok értelmében, ha 30 tag meg nem jelennek is a gyűlés határozat képes lesz. Az igazgatóság.

— **A „Magyar Hirlapból”** vesszük át e jóízű adomát, mely azonban nem mindenben fed a valóságot. A hálás utókor. Egy székelői képviselő, aki a márciusi tizenötödiki ünnepet a kerületben töltötte, beszélt el a következő derűs históriát: Székelyudvarhelyen nagyon lelemelő volt a márciusi ünnep lefolyása. Az ünnep sikere érdekében a legelőbbet faradozott egy helyi szerkesztő és író, Deréki Antal. A fenyesen sikerült szabadságünnep után lakomára ültek össze az ünnepelők s a tőzstok során egy lelkes hazafi felköszöntötte Deréki Antalt is a következőképpen: — Poharamat Deréki Antalra, a kiváló íróra emelem. Az ő hervadhatlan érdemeinek köszönhető a mai ünnep fenyves sikere is. De Deréki mint író is a legjelesebbek közül való. Neve halála után munkájában tovább fog élni s en ezennel felszólítom Székelyudvarhely tisztelt polgárait, hogy elismerésünk és hálánk jeléül szavazzunk meg Deréki Antalnak a temetőben — egy díszsírhelyet...

— **Hangverseny.** Az unitárius egyházközség által a templom építési költségeinek fedezésére kedden a „Budapest” szálloda színháztermében rendezett hangverseny minden tekintetben kitűnően sikerült; előkelő nagy közönség gyűlt egybe, mely a műsor minden egyes számát zajos tetszéssel fogadta. Dr. Paál Árpádné a szokott virtuozitással játszotta hegedűszámát, melyet Jakab Miklósné szép értelemmel és discreten kísért; Józán Miklós budapesti unitárius esperes vonzó és érdekes szabad előadást tartott

az amerikai magyarság helyzetéről; előadása általános elismerést aratott. Papp Irma szép énekszámát kedvesen adta elő. Ferenczi Lenke „A magyar dal” című melodramát hatásosan szavalta a külső karének és Kassay Irén szabatos zongorakíséretével. Székely Gyula a „Népszínház” tagja nem érkezett meg és így énekszáma kimaradt. A sikerült hangversenyt a „Becsületszó” című vígjáték előadása követte, melyben Bocz Endre, Lányi Imre, Matéffy Domokos, Nosz Ilonka, Bocz Endréné és Gálffy Erzsike vetélkedtek a buzgóságban egymással; a közönség zajosn meglapsolta a pompásan betanult előadást és az elismerésből minden szereplőnek bőven kijutott a része.

— **Első székelyudvarhelyi műasztalos gyár.** Burghardt Gyula jó hírű asztalosmesterünk Fekete Benjamin helybeli építőmesterrel szövetkezve megalapította az első székelyudvarhelyi műasztalos gyárat és azt a mai kor fejlett igényeinek megfelelően rendezte be. Burghardt készítményei már eddig is a legnagyobb elismerésben részesültek, mert kiváló izlésükkel és tartósságukkal teljesen beváltak és midőn most megerősödve műhelyét kibővítette, a legmelegebben ajánljuk városunk és vidéke közönségének szíves figyelmébe. A gyárhelyiség felépüléséig ideiglenes műhelye Kossuth-utca 24. sz. a. van.

— **Fillérestély.** A Jótékony Nőegylet április hó 1-én, azaz szerdán tartja az utolsó fillérestélyét, a mikorra is a rendezők Dr. Vass Lajosné és Nagy Elemérné a következő érdekes műsort állították össze: 1. Ki a nyertes? (bohózat 1 felvonásban). Személyek: Orvos Dr. Viski Károly, Egy ur Nagy Elemér, Inas X X 2. Népdalok, cimbalmon előadja Ferenczy Margit. 3. Kacagnom kell vig magánjelenet. előadja Lányi Ibolyka. 4. Népdalokat énekel Palló Imre kollegiumi tanár zenekísérettel. 5. Szaval Dr. Kovács László.

— **Növénygyűjtő csak 80 fillér.** Betegh Pál könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás.

— **Eskütétel.** Kenessey Béla az új erdélyi reformatus püspök csü-törtökön tette le Schönbrunnban az esküt ő felsége kezébe, mely ünnepélyes aktus után a király a püspököt külön kihallgatáson is fogadta.

— **Amatőrök fényképészeti szükségleteiket** előnyös árakban kapják: Betegh Pál könyv-, papír-, író és rajzszersz. kereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. Adria szárazlemezek! Hazai gyártmányok!

— **Kossuth-szobor.** Hol? talán nálunk? dehogy: Gyergyószentmiklós! Gyergyószentmiklós város képviselőtestülete ugyanis e hó 23-án Vákár P. Arthur városi képviselő és lapszerkesztő indítványára egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy főterét a szabadságharc 60-ik évfordulójának emlékére Kossuth Lajos térnek és a főterétől a kistérgig nyúló utvonlat Kossuth Lajos utcának nevezi el. Ezzel elérkezett annak is az ideje, hogy a pár korona kezdetből most már több mint 10000 koronát képező összegből Kossuth Lajos szobrát az ujonnan elnevezett főtéren állítsák fel; a szoboralaphoz ujabban hozzájárultak Sümei Vilmos — a ki már gyakrabban növelte adományával az alapot — 120 koronával és egy névtelen 10 koronával. Így most a főösszeg 10012 korona 37 fillért tesz ki.

— **Nagyjelentőségű** és áldásos haladást mutat a betegségek gyógyításában egy új gyógymód, melynek vidékünkön már több kétségbeesett nehez beteg köszöni egészségét és munkaképességét. Ezen új gyógymód a hemepatia vagyis vérgyógyítás. Megállapítója és egyedüli értelmezője dr. Kovács J. budapesti orvos, kinek rendelő intézete V. Váci körút 18. I. em. alatt van. Dr. Kovács 2 évtizedre

talataiból merítve megállapította, hogy a vér alkalicitása a legjobb védő és a leghatalmasabb gyógyszer. Fényes győgyeredményeivel a legfelsőbb és a legjobb eredménnyel körök bizalmát megnyerte és nem egy esetben bámulatos sikert ért el. A hőmopatia a képzelhető legjobb eredménnyel jön alkalmazásba görvélkór, köszvény, athma, idült szív, gyomor idegbajoknál (neurasthenia agyparalysis tabes, migrain) és nemely súlyos bőrbetegségnél (ulpus, eccema). Mindazok, kik a felsorolt bajokban szenvednek, teljes bizalommal forduljanak ezen nagyhirű orvoshoz, mielőtt valami gyógyfürdőbe vagy gyógyintézetbe mennének. Maga a kezelés igen egyszerű, kellemes, minden viszonyok között alkalmazható, hivatalbeli zavarokkal nem jár.

— **Gyermeknap.** Felhívjuk közönségünket, hogy az országos „Gyermekvédő Liga” felszólítására, városunkban április hó 2-án és 3-án, jövő csütörtökön és pénteken tartandó gyermeknapon eszközöljön tömeges bevásárlásokat derék kereskedőinknél, a kik eléggé nem magasztalható készséggel ajánlották fel, hogy e két napon elért bevételeinek bizonyos százalékát a megnevezett jótékony cél alapján engedik át. A humánus célra való tekintetből, jótékonyhölgyeink is megindíthatnának valamelyes mozgalmat, mely bizonyos szintén eredménnyel járna.

Kiadja: Betegh Pál újságkiadó intézete.

Uj magyar lemezek! Legujabb Scala felvételek! Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése

:: Székelyudvarhely ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K — f.

A „Scala” lemezek a legjobbak.

Felvágott bükk tűzifa.

Közhírré teszem, hogy folyó év április 1-től kezdve fűrésztelepemen felvágott bükk tűzifa kapható, melynek ára házhoz szállítva, kocsinként 10 korona.

Fábián József.

Eladó ház!

A Szent Imre-utca 44. sz. alatt egy földszinti 2 külön bejáratu szoba és pince, az emeleten 3 nagy szoba, konyha, előszobából álló lakás, továbbá külön udvaron egy 3 szoba és konyhából álló lakás együttesen eladó. Értekezhetni **Gyerkés Mihály,** igazlító, megbízottal.

„Eredeti Singer”

varrógépek a legkisebbtől a legnagyobbig szabott ár mellett, készpénz vagy részletfizetésre, e megyében kizárólag csak Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 1. sz. alatt levő „Eredeti Singer” cég raktárában rendelhetők meg, hol a részletfizetések is teljesítendők. Tehát sem kereskedők, sem más ügynökök valódi Singer féle varrógépeket nem árulhatnak.

A varrógépek bármikor vételközvetítés nélkül is kipróbálhatók.

Folyó évi április havában ingyenes műhímnzési tanfolyamot rendezek, a melyre már most felhívom a közönségünk figyelmét. A tanfolyamra jelentkezéseket elfogadok.

Kiváló tisztelettel:

Bokor András,

az „Eredeti Singer” cég megbízottja.

A székelykeresztúri kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

1158—908 lkv. szám

HIRDETMEY.

Risgalambfalva község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. sz. szabályrendeletéhez képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi XXIX. t. c. 1889: 38. és az 1891: 16. t. c. k. k. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottak.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és az helyszíni eljárás a nevezett községében 1908. évi május hó 1. sz. napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhívom:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg, és az új telekkönyvi tervezet ellen nemetlan észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvételéből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. mindazok, kik a telekkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tikkvi hatóság kiküldötté előtt a kitűzött határon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezése alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírással az 1886. XXIX. t. c. 15. §-ai és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azok al igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bejegyzésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton többé nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elengedési kedvezményétől is elesnek.

4. azok, a kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyisint az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kérelmezzék, illetve, hogy törölési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a belvegmentesség kedvezményétől elesnek.

Székelykeresztúr, 1908. évi március 26-án.

CSERESNYÉS SÁNDOR,
kir. járásbíró.

Tölgyfa-eladási hirdetmény.

A székelyszáldobosi közbirtokossága az erdőfelé. Gyertyános nevű legelőjén gyökfön és mellmagasságban kibélyezett 353 darab 40—120 centiméter vastag tölgyfák Száldobos községhez 1908. április 23. án délután 10 órákor zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen tövén a legtöbbet ígérőnek a kikiáltási áron felül eladja.

Kikiáltási ár 8850 korona.

Bánatpénz 10 százalék.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverési és szerződési feltételek alólírott nál megtekinthetők.

Székelyszáldobos, 1908. március 22-én.

Kolumbán István,

közbirt. elnök.

Értesítés.

Tisztelettel adom tudomására a nagyérdemű közönségnek, hogy öt év óta fenálló és jó hírnévnek örvendő **asztalos üzletemet** **FEKETE BENJAMIN** helybeli építőmesterrel szövetkezve a mai kor igényeinek megfelelően kibővítettük és azt

Burghardt Gyula és Társa
első székelyudvarhelyi műasztalos gyára

törvényszékieleg bejegyzett cég alatt ideiglenesen **Kossuth-utca 24. szám** alatt tovább folytatjuk. Egyben biztosítjuk a tisztelt megrendelőinket, hogy a legkényesebb igényeket is a legnagyobb pontossággal képesek vagyunk kielégíteni.

Kiváló tisztelettel

Burghardt Gyula és Társa

első székelyudvarhelyi műasztalos gyára.

Haszonbérleti hirdetmény.

A városi birtokosság a Szabó Ferenc féle birtokot 1908. évre márc. 29-én d. e. 10 órákor a városház tanácskozó termében tartandó nyílt árverésen haszonbérbe adja. Kikiáltási ár 3000 K, melynek 10 százaléka bánatpénzül leteendő.

Székelyudvarhely, 1908. márc. 18-án.

Az elnökség

Uj kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. Lakatos Mihály kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

**OKMÁNY-, IRÓ-
FOGALMI PAPIR**

a legjobb minőségben kapható:

BETEGH PÁL

könyv- és papírművek gyári
— raktárában —

Székelyudvarhelyt

Kossuth Lajos-utca 31. sz.

Mintákat és árjegyzékeket bár hova bérmentve : : küld. : :

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Eladó háztelkek.

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 nsz.-öl területű háztelkek eladók. Részletes felvilágosítást ad Dr. Szölösi Ödön, ügyvéd.

Fest és mázol

a legujabb divat szerint készült minták és rajzok után, teljes megelégedésre, szigorú pontossággal, előnyös áráért — a **Kolozsvárról Székelyudvarhelyre telepedett**

uj szobafestő és mázolómester:

BIRÓ MIHÁLY.

Lakása: Petőfi-utca 36. szám.

Gyönyörű és izléses munka!

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETEGH PÁL

könyv-, zenemű- és papírkészletében Székelyudvarhelyt

Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szerek bizonyult köszvényénél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan tüvegget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszeriára az „Arany oroslánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. e.
Mindennapi szétküldés.